



Kalender 2011



Forsiden:

VARDEHAUG

Bildet er fra gravfeltet Vardehaug som ligger på Haugerjordet ved foten av Vardåsen, og sørøst for Ski sykehus.

Vi finner mange automatisk fredede kulturminner i Ski, og flere av dem i nærheten av Vardehaug. Gravfeltet befinner seg altså i et viktig forhistorisk landskap. Gjenstandsfunn fra steinalder og spor etter tidlig bosetting, gravminner og skålgroper fra bronse- og jernalder, finnes i nærområdet. Ski Middelalderkirke likeså.

Skiraet ble dannet ved slutten av siste istid ved at smeltevannet fra breen førte med seg enorme mengder stein og grus som ble lagt igjen ved iskanten. Vi finner flere slike landskapsformer, morenerygger, i Ski og i nabobygdene. Siden havnivået dengang var 200 m høyere enn i dag, var det på disse tørre morenene at den første bosettingen fant sted. I Ski ble urgården (opphavsgården) Sander etablert her, antagelig i yngre steinalder for mer enn 5000 år siden. Senere ble såkalte sentrumsgårder skilt ut fra opphavsgården, også en gård ved navn Hauger som lå rett nord for raet, ved foten av Vardåsen, og der Ski sykehus ligger i dag. (Ant. i eldre jernalder, ca år 300 e.kr.). Det store gravfeltet vi i dag kaller Vardehaug må ha tilhørt Hauger. Av gården finnes ikke noe igjen. Restene av den ble slått sammen med Vestre Sander på 1800-tallet, men navnet er bevart ved at boligfeltet fra nyere tid blir kalt Haugerjordet, og veiene har Hauger i navnet.

Vardehaug-feltet ble første gang registrert i 1953 og på nytt i 1978. Området var da i privat eie, men ble senere ervervet av kommunen og regulert til «spesialområde bevaring». (allerede i 1970 regulert som kulturminne). I 1978 ble det registrert ti gravhauger og to rester av hauger, i dag er det åtte intakte hauger. Lave voller er det som er igjen av to, og en haug fremstår som en flat forhøyning. De største har en diameter på 25 m og er tre-fire m høye. Det skal også ha stått to bautasteiner på feltet. Skikken med bautasteiner er kjent fra hele jernalderen, og har enten vært reist på hauger eller for å markere graver uten haug eller røys.

Ingen av gravene er undersøkt og ingen funn er gjort som kan bestemme alder. Men størrelse og form gir en pekepinn om alder. I eldre jernalder var gravene relativt lave, mens det i yngre jernalder var vanlig med toppede hauger. Den varierende formen på haugene her tyder på at feltet har vært benyttet som gravplass gjennom hele jernalderen.

Ski Historielag har siden stiftelsen vist interesse for å rydde feltet, men først i 2005 – etter initiativ fra Svein Risdahl – ble det tatt skikkelig tak i arbeidet. Feltet var da fullstendig gjengrodd og ikke særlig presentabelt. Det ble søkt om midler til arbeidet, og Sparebankstiftelsen DnbNor bidro med en betydelig sum til arbeidet. Kontakt ble etablert mellom historielaget, Ski kommune ved kulturavdelingen og kommuneskogene, Akershus fylkeskommune som arkeologisk faginstans og Ski barneskole. Her har 4. klassetrinn «adoptert» Vardehaug som sitt kulturminne. Prosjektet var også et ledd i «den kulturelle skolesekken», og «adopsjonen» var tenkt å skulle gå videre til fremtidige fjerdeklasser ved skolen. Slik skulle det bidra til å gjøre Skis historie kjent for elevene.

Et stort dugnadsarbeid ble satt i gang våren 2006: foreninger, Ski skole, kommunen, fylket og enkeltpersoner bidro til å gjøre feltet synlig og presentabelt. Hver vår siden gjøres en ryddedugnad der Ski skoles fjerdeklassinger deltar med liv og lyst. Men det største arbeidet ble gjort i 2006. Videre vedlikehold er sikret gjennom en samarbeidsavtale mellom kommunen, fylket og historielaget.

Fylket satte høsten 2009 opp en informasjonstavle på feltet.(se bilder). Denne ble høytidelig innviet 1. juni 2010 med deltagelse av bl.a. fylkesordfører, ordfører i Ski, fylkets representant, Ski barneskole og Ski Historielag.

Kilde: Per Krogstie (Follominne 2008)
Foto: Kjell Haug





Randi Myrvold deltar på den tradisjonsrike minnemarkeringen ved Ski middelalderkirke 8. mai i 2008 for å hedre de 15 falne fra Skiområdet. Hennes bror, Bjørn Eriksen, er en av dem.
Foto: Stig Persson. Østlandets Blad.

KVINNENE VAR HVERDAGSHELTER

I litteraturen er det lite å finne om kvinnenes innsats i det illegale arbeidet under den siste krigen. Mennenes innsats er fortalt langt mer omfattende, og de første bøkene kom tidlig. Max Manus ga ut sin første bok allerede i 1945, året etter kom nok en bok. Men i de aller siste årene er det kommet en del materiale, for eksempel De overlevde (2006) og Alt hva mødrene har kjempet (2010). Begge bøkene er skrevet av historiker og forfatter Mari Jonassen. Disse bøkene gir nyttig kunnskap til å forstå hvilken innsats kvinnene gjorde.

Det er samlet og publisert mye stoff om Milorg i Ski (se kildehenvisning). Kvinnenes rolle er nesten ikke nevnt, noen unntak fins, for eksempel: "Ski sanitetsforening pakket førstehjelpsutstyr for oss." Randi Eriksen er nevnt blant dem som får ros for sin innsats som kurèr. Avsnittssjef Torstein Fennefoss ble intervjuet i russeavisen i 1945: "Især vil jeg få fremheve kurèrene som ofte blir glemt"

Randi Eriksen hadde sitt barndomshjem ved Tusse på grensen mellom Ski og Oppegård.. Hun var med i det illegale arbeidet. Etter krigen ble hun gift med Milorg-mannen Stener Myrvold, Vasshagan ved Nærevannet, og ble dermed bondekone i Ski. Det er skrevet mye om Vasshagan og Stener Myrvold i Milorgs historie for Ski.

Far til Randi var aktiv motstandsmann. Han skaffet henne arbeid i Oslo, formelt en vanlig kontorjobb. Men etter kort tid fikk hun kodenavnet Milano, og sjefen sendte henne ut som kurèr for å levere en konvolutt – eller en muntlig melding hun skulle avlevere på et bestemt sted eller til en bestemt person. Hun arbeidet på kontoret i flere år.



Stener Myrvold

En hendelse like ved barndoms- hjemmet som Randi husker godt, var da hun fikk i oppdrag å flytte en radio fra en hytte i skogen og hjem. Det var vinter, og hun brukte sparkstøtting. Hun måtte under jernbanebroen like ved Tusse. I en fjellskår like ved hadde tyske soldater bygget en liten hytte hvor de tilbrakte noe av fritida. Da Randi

kom med radioen bundet til setet, hørte hun musikk. Soldatene oppdaget ungjenta og snakket til henne. Da Randi fortalte denne historien, sa hun på sin beskjedne måte: "Jeg likte ikke det noe særlig"

Har du følt noen bitterhet for at den innsatsen som dere kvinner gjorde er nesten glemt? "Nei, absolutt ikke", og hun la til at det den enkelte gjorde, var så lite. I denne forbindelsen nevnte Randi at Olga, kona til møller Johannes Kværner, bakte brød til "gutta på skauen" som hadde tilhold i Gaupsteinmarka: "Hun gjorde en stor innsats" (Johannes Kværner leverte også mel til baker Fossum, slik at han kunne levere brød.) Det må ha vært vinteren 1945.

T

Kilde: Fra krigens år og det som fulgte, del 1 av E. Rønneberg.
Særtrykk fra ØB 1996-97 (Andre kilder er nevnt i teksten)



Han er «Kong Gaupenstein»

Den desiderte Gaupesteinkongen er enebakkingen Nils Wiik. Han er født 15. mars 1920 og holder fortsatt til på småbruket sitt sammen med kona, Else, i Sulerudveien i Ytre Enebakk. Nils har gjennomført Gaupesteinrennet 31 ganger, og etter at rennet ble historie i 1996, vil denne rekorden være uslæelig. Nils Wiik var med på å starte Skiforeningen Sørmarka i 1981/82, satt som formann og var en av drivkreftene til den løypeprepareringen vi opplever i Sørmarka i dag. Driv-løperen har tilbrakt det meste av sin fritid i Sørmarkas skoger, sommer og vinter.

Gaupesteinrennet ble opprettet i fellesskap av Kråkstad Idrettslag og Oppegård Idrettslag i anledning av lagenes 30-års jubileum i 1937.

Søndag 7. mars 1937 ble Gaupesteinrennet arrangert for første gang, med Nils Røsland som en av initiativtakerne. Det står å lese: «Gaupesteinrennet er et turrenn. Den opprinnelige tanken ved slike renn var at de ikke skulle betone det konkurransesmessige i den grad som ved vanlige langrenn». Men dette sprakk nok allerede ved starten.

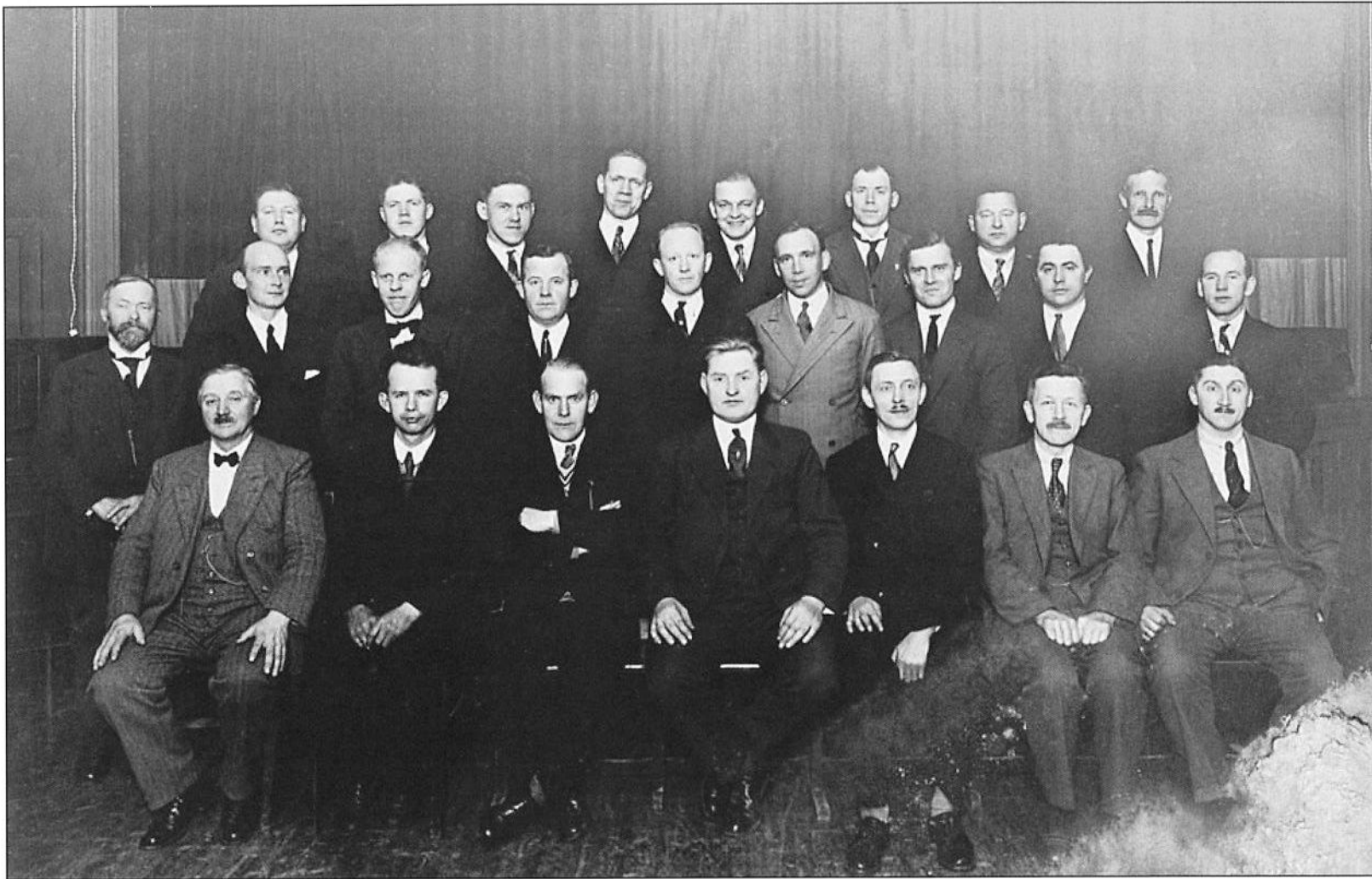
Rennet gikk fra Kråkstad til Oppegård, ca. 30 km som turløp med 5,5 kg pakning (sekk). Start fra Kråkstad skole kl. 10.00. Det var inndeling i seks klasser, startkontingent kr 3,00. Av hensyn til legeundersøkelsen mv, viste det seg at starten måtte utsettes en halv time! Det startet ca. 100 løpere i strålende solskinn og et par kuldegrader. Langs løypa var det forbausende mange mennesker, ved suppestasjonen hadde det samlet seg en mengde tilskuere som spent ventet på løperne. Den første som viste seg var Johs. Bognerud, Enebakk, med Ole (Ola) Tjærnes, Oppegård hakk i hæl. Fra suppestasjonen og inn mot Oppegård, gikk Bognerud fra Tjærnes og ledet med nærmere fire minutter. Men tre-fire km før mål gikk han feil, og vinneren av det første Gaupesteinrennet ble Ola Tjærnes med tiden 2.27.03, foran Bognerud. Nr. 3 ble Oppegård Idrettslags kjente skikkelse Fridtjof (Joffen) Pedersen.

I Østlandets Blad mandag 8. mars 1937 kunne man lese: «Til å



være første arrangement må man si at arrangementet var helt glimrende. Noen små friksjoner blev det. En enkelt løper, Reidar Grønbye, Vålerengen, fikk således starte i klassen 32-40 år, mens han tilhørte klassen over 40. Ved smidighet av arrangørene blev saken ordnet slik at Grønbye blev førstepremievinner i en klasse for seg, både av hensyn til F-klassens vinner, Thorolf Berg, som aldri i verden ville ha sluppet noen forbi seg, og av hensyn til maks-tiden i klassen.»

Kilde: Ref. I ØB



SKI HÅNDVERKS- OG INDUSTRIFORENING 80 ÅR

1. rad fra venstre: Brukseier Juelsen, boktrykker Dietz, boktrykker Karlsson, snekkermester Aandal, bakermester Hunselh, tapetsermester Stokstad, pølsefakermester Opsahl.
2. rad fra venstre: Urmaker Olsen, snekkermesterne Hans Sleipnæs jr., Berger, Kr. Bjerklund og Gustavson, e-verkbestyrer Eriksen, installatør H. Mørk, verkseier Odin Hansen, snekkermester Hofslie.
3. rad fra venstre: Pølsefakermester Ustvedt, bakermester E. Fossum, snekkermester Jensen, bakermester H. M. Fossum, snekkermester B. Sleipnæs, malermester P. Tørnqvist, barbermester Øhre, smedmester E. Jensen.

Jernbanen kom til Ski i 1879 (vestre linje) og i 1882 (østre linje). Det gjorde at håndverkere etablerte seg i det tidligere typiske landbruksherredet. Først i 1931 tok boktrykker Trond Dietz initiativet til å etablere en håndverksforening i Ski. Den 25. april kalte Norges Håndverkerforbund sammen til et møte for en eventuell stiftelse. Resultatet var at Ski Håndverksforening ble dannet. 22 medlemmer tegnet seg. Den 9. april 1931 ble det holdt konstituerende generalforsamling. Her ble det vedtatt lover og valgt styre. Snekkermester J. E. Aandal ble formann. Etter hvert kom også industrien med i foreningen, og like etter freden i 1945 ble det nye navnet Ski Håndverks- og Industriforening tatt i bruk.

I 1951 kjøpte foreningen Villa Aspelund i Skoleveien, og det nye lokalet ble innviet den 5. januar 1952 med en tallrik forsamling til stede. Dameforeningen ble berømmet for en ypperlig innsats både før og under festen. Dameforeningen var blitt stiftet den 23. november 1931. Åtte damer tegnet seg som medlemmer. Daværende formann i Ski Håndverksforening, J. E. Aandal, tok initiativet til å stifte dameforeningen. Styret ble enig om at foreningen burde bestå av håndverkernes fruer, voksne døtre og selvstendige, kvinnelige håndverkere.

En meget vesentlig sak for Håndverksforeningen var å etablere en aftenskole for lærlinger. Kommunestyret og andre mente at en lærling kunne klare seg med folkeskolen, men den 5. mai 1932 ble Ski tekniske aftenskole opprettet med en stemmes overvekt i kommunestyret. Elever fra hele Follo-regionen søkte seg til skolen. I 1967 ble det av departementet og Ski kommune bestemt at undervisningen skulle legges til Follo Yrkesskole i Ås.

Foreningens lokale ble 2. mars 1967 solgt til Ski kommune.

I 1960 ble hovedforbundets navn Norske Håndverks- og Industribedrifters Forbund. I 1989 gikk foreningen inn i Næringslivets Hovedorganisasjon. Det var liten aktivitet i foreningen i Ski, og i 1991 gikk de inn under Ski Næringsråd.

Opp gjennom årene har mange kjente Ski-borgere vært medlemmer, noe vi for øvrig ser av ovennevnte bilde fra et medlemsmøte i 1931.

Det er flere andre foreninger i Ski som i 2011 har et jubileum å feire, bl.a.: Ski komm.høiere almenkole, 90 år. Ski mannskor, 90 år. Ski røde kors, 90 år. Ski ungdomskorps, 75 år. Ski Hjelpekorps, 60 år.

Kilde: 25-årsskrivet til Ski Håndverks- og Industriforening



"Arresten" på lensmannsgården i Skorhaugåsen (se kart). Her ser vi: Lensmannsfrue Ragnhild Colbjørnsen, sønnen Egil, søster Clemence Olsen, svigerinne Borghild Olsen (Nordberg) med datter Randi, ca. 1916.

DET VAR EN GANG EN ARREST

Lensmannsgården Åsen stod ferdig 1910/1911. Foruten uthus, som låve, vognskjul og stabbur, ble det bygget en "arrest" i skogen bak skjulet. Et lite hus med to rom lå idyllisk til ved en liten dam. På den tid ble de få arrestantene med grove saker på samvittigheten fraktet til fengsling i Oslo, De som hadde vært bråkmakere i Ski eller fått for mye "innabords", fikk losji i arresten. En og annen småtjuv eller løsgjenger ble også tatt hånd om. Det var ordnede forhold, slik at alle fikk suppe eller annen mat.

Det er vel ikke å røpe for store politihemmeligheter at under "forbudstiden" i 20-årene ble den beslaglagte spriten rett og slett tømt ut på bakken, mens synderne fikk opphold på statens regning. For lensmannssønnen og kameratene var det spennende om de på en eller annen sinnrik måte klarte å redde noe av den forbudte varen.

Etter 20 år i øvrighetens tjeneste ble arresten tatt ned og materialene brukt til en hytte på sønnens gård. Den ble da bygd med kjøkken, kammers og stuerom, samt kjellerrom under. I 30-årene ble hytta brukt som sommersted av gårdens slektninger og venner fra Oslo. For alle var dette en tid med mye glede og hygge.

Under krigen var det stor mangel på boliger for kortere eller lengre tid. I en 10-års periode bodde det etter hvert tre barnefamilier der hele året. Den siste familien arbeidet noe på gården. Etter en periode uten faste leietakere disponerte en Oslo-familie hytta i over 25 år. Familien regnet den som sitt annet hjem, og la ned mye arbeid både inne og ute. En kan si at det var en siste blomstring for et gammelt, slitt hus.

Nå er hytta lite brukt. Dagens krav til husvære gjør den lite attraktiv, men som andre gamle hus bærer den med seg mange skjulte minner om glade og triste skjebner.

Kilde: Kalenderkomiteen.





KONFIRMANTER SKI KIRKE 11.5.1961

Da oppstillingen ikke er på rett linje, kan det være noe divergens med navnene. Følgende er med:

1. rad fra venstre:

Unni Hansen, Agnethe Kandahl, Liv Finstad, Presten Ihlen Nistad, Kari Synnøve Birkelund, Kirsten Elisabeth Eriksen, Gerd Olaug Olsen

2. rad fra venstre:

Anne Marie Berget, Ingegerd Rustad, Aud Astrid Sandtorp, Berit Bjørge, Wenche Kjuus, Ellen Mai Schei, Torunn Torp, Tone Synnøve Amundsen, Sidsel Enger, Sigrid Elisabeth Sætre, Marit Solfrid Kristiansen, Berit Louise Eskerud

3. rad fra venstre:

Toril Sofie Hansen, Inger Lisbet Berg, Inger Lise Olsen, Solveig Vegarud, Ukjent, Anne Grete Johannessen, Ukjent, Bjørg Synnøve Brynildsen, Kari Mette Hallingstad, Liv Ingeborg Skau, Kirsti Gjertrud Lanes, Britt Wenche Aasli, Bjørg Kinneberg-Bråten, Marit Synnøve Andersen, Erik Nordang, Britt Sørensen, Ole Furuseth, Linn Merete Brenna Kaspersen

4. rad fra venstre:

Knut Andreas Abben Christophersen, Fred Øyvind Johnsen, Stein Johansen, Arild Birger Kjuus, Terje Juelsrud, Øyvind Stenersen, Erling Hestad, Terje Andreas Revheim, Christian Julius Sundby, Tom Hagen, Oddvar Frydenlund, Brigit Breiland, Olav Skeie, Kjell Røys, Kjell Olaf Jensen

5. rad fra venstre:

Peter Osvald Jonny Nicolaus, Jonny Gunnar Ensrud, Erik Steensby, Jon Bjørkelo, Morten Laake

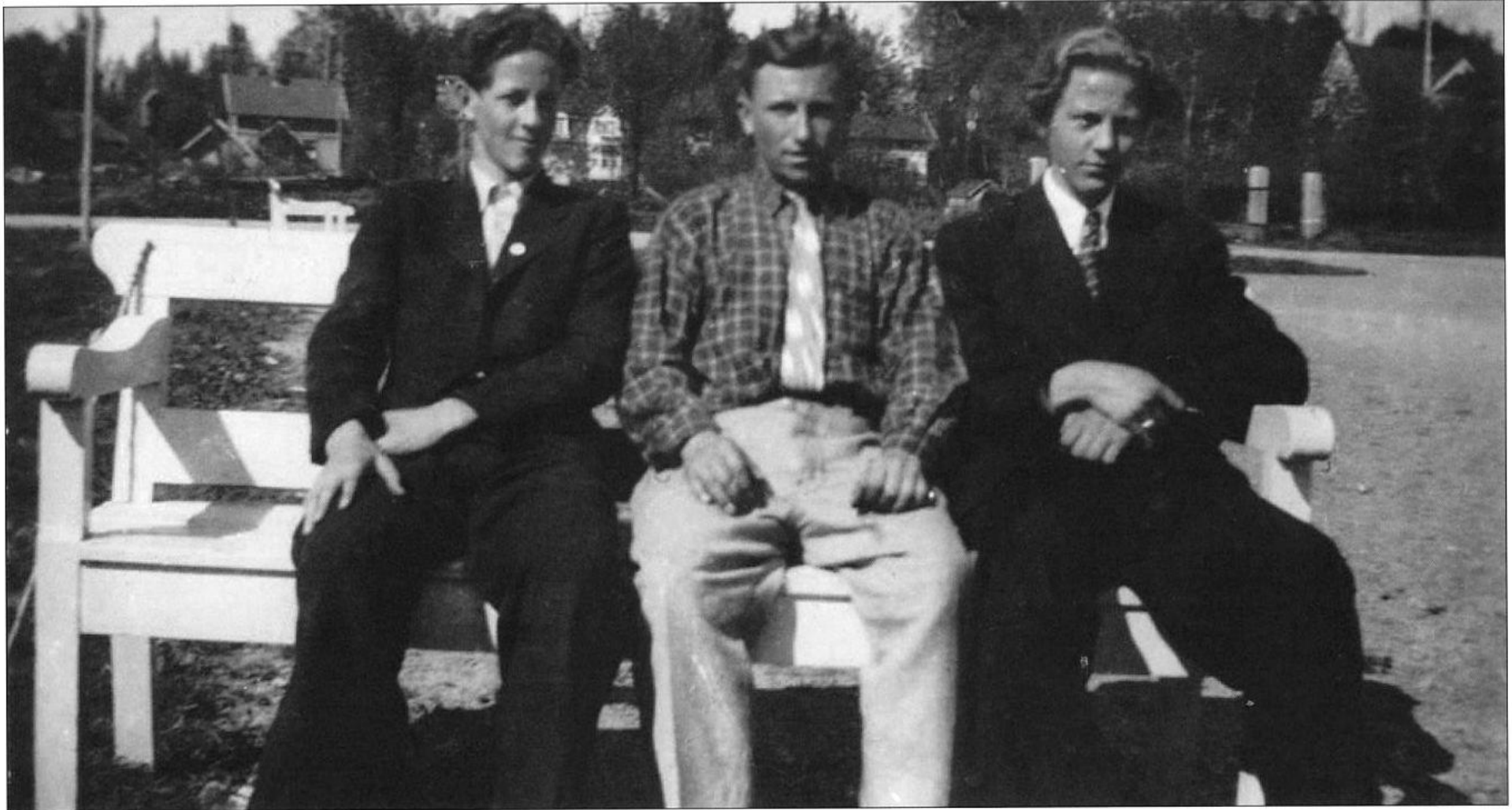
Bjørg Kristoffersen kan ikke ses på bildet.

De to ukjente er Kari Wenche Lorentzen og Bjørg Vestby, men vi er usikre på hvem som er hvem.

•

Dette året var det tre konfirmasjonssøndager i Ski: 11. og 14. mai og 3. desember. Til sammen ble det konfirmert 117 personer, 61 jenter og 56 gutter. Til da var 1961 det året med flest konfirmanter. Ordningen med tre konfirmasjonssøndager ble innført i 1959. Mellom 1952 og 1958 var det konfirmasjon to ganger i året: tidlig i mai og i begynnelsen av desember. Før 1952 var det konfirmasjon en gang om høsten.

Tilbake til 1961. Av konfirmantene det året var 45 født i Ski, 72 andre steder i Norge. Dette kan bl.a. tilskrives den store innflyttingen til Ski på 1950-tallet. Det må også nevnes at Siggerud hadde egne konfirmasjoner i 1954, 1956 og i 1959. I kirkebøkene for Ski og Kråkstad er det ikke anført noen konfirmanter i 1945.



FRA FREDSVÅREN 1945

De to Skiguttene Ivar Johnsen og Kåre Levin jr., begge i 16-17 års alderen, er her fotografert med en ukjent russisk krigsfange i midten. Det var ca. 50 russiske krigsfanger på depoet i Ski, og disse var populære allierte for Ski-beboerne. Russerne gikk rundt i bygda, de tigde tobakk og matvarer, og folk som hadde anledning, ga dem gjerne noe, spesielt var egg populært. En av russerne var historielærer fra Kasakhstan. Han behersket tysk, og deltok i timer på gymnaset. En annen var Adam fra Odessa, han var gullsmed. Han laget ringer og sigarettetuier av aluminium tatt fra et tysk fly som hadde nødlandet i Kråkstad. Dette var populære gaver.

Kilde: Ivar Johnsen



Bildet viser to engelske soldater fra Red Devils fotografert i hagen utenfor pensjonat Vanaheim i Ski sentrum. Soldatene tilhørte et lag på 12 mann fra de britiske ingeniørtroppene. Soldatene var i Ski for å demontere tyske landminer, bl.a. rundt Grubernes Sprængstoffabrikker og Ski omformerstasjon. I alt ble ca. 1500 miner uskadeliggjort. I dette området hadde det tidligere skjedd en stygg ulykke, da en tysk soldat ved en sprengningsulykke fikk revet av begge armer og fikk store skader i ansiktet.

Red Devils bar mørkerøde luer (berets), men det var ikke grunnen til navnet deres. De fikk tilnavnet av tyske soldater som de sloss mot under ørkenkrigen i Nord-Afrika i 1942, da de engelske soldatene var dekket av rød ørkensand under krigshandlingene.

Grubernes Sprængstoffabrikker ble i 1971 slått sammen med Norsk Sprængstoffindustri og ble til Dyno.

Kilder: Ellen og Rolf Bunæs, Wikipedia.



*Gutta fra Ski lader opp på taket før dansen Foran f.v.: Rolf Kristiansen, Bjørn Myrvoll, David Mørk og Rolf Olsen.
Bak f.v.: Asbjørn Svean og Paul Huse.*

NESSET BAD- OG RESTAURANT

Stedet lå ved Bunnefjorden i Ås kommune, så hvorfor ta det med i årets Ski-kalender? På 1950- og 60-tallet ble restauranten besøkt av både unge og eldre fra hele Follo-regionen. Det var mye på grunn av god mat, god service og fin atmosfære, noe som ikke minst skyldtes dyktige eiere. De var også kjent for å engasjere noen av de mest populære danseorkesterne.

Eierne het Else og Alf Hokholt. Elsa var datter av Hagen Johansen som drev den store skifabrikken i Nordby, tett ved kommunegrensen til Ski.

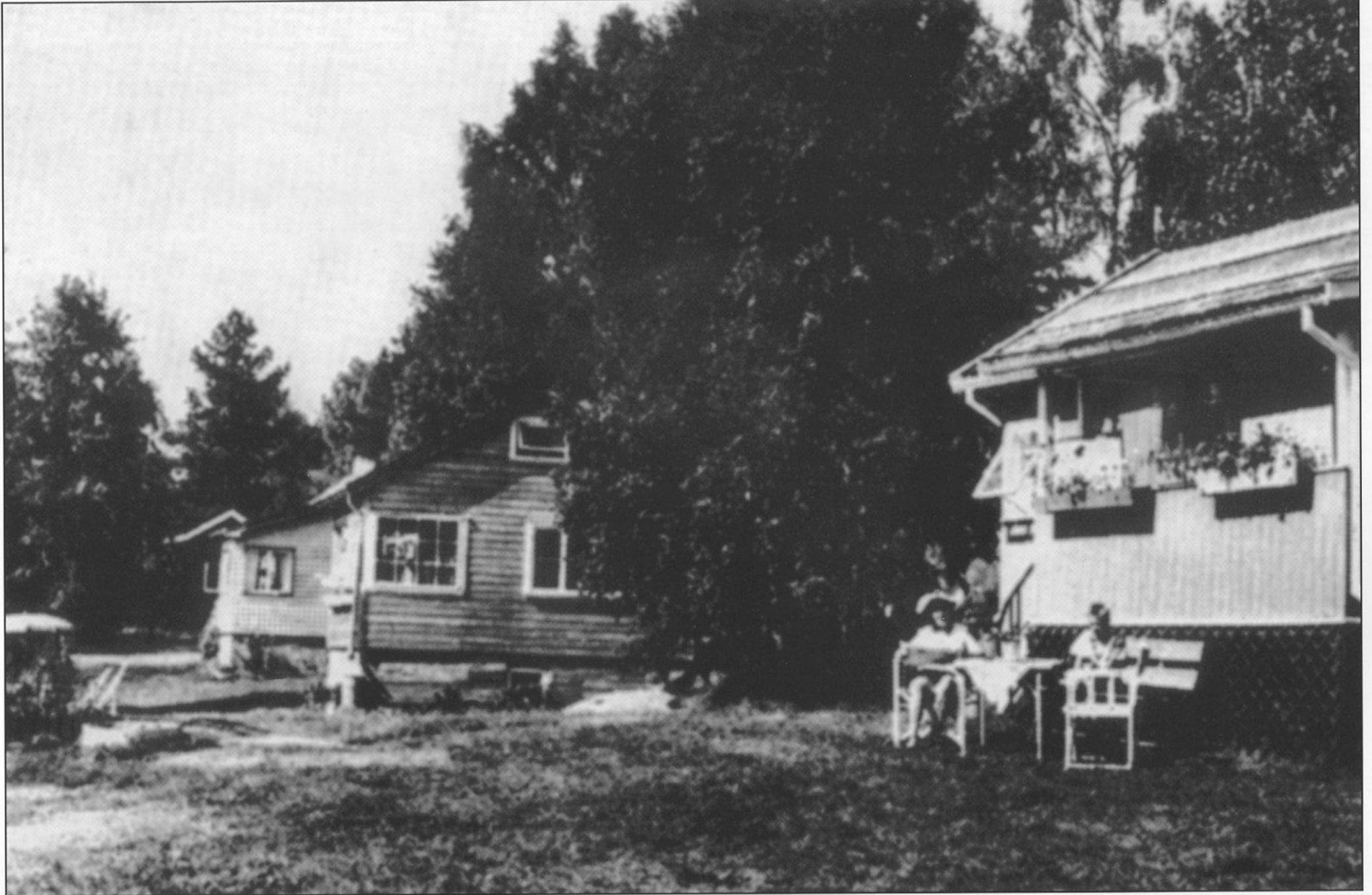
Stedet ble så populært at en måtte være tidlig ute med bordbestilling. Unge med dårlig økonomi hadde alltid en sjanse til bord på takterrassen. Ofte ordnet den populære kelneren, «Hilmar», det. På taket var det tid for å styrke seg litt på det sterke før en dro ned i dansesalen for å engasjere. Dette gjorde at noen ble overmodige og etter veddemål foretok den livsfarlige leken med å stupe fra takterrassen mellom badehuset og restauranten.

På dansegulvet var det tettpakket, og hvem husker ikke den siste dansen «Goodnight, Irene, goodnight». Innen det var det mange forelskelser på gang, og flere fant sin livsledsager her.

Restauranten brant på 60-tallet. Med nye eiere og nytt navn, «Den hvite hest», ble den gjenåpnet i 1966. I 1972 var det slutt, da Nasset Båtservice overtok. Restaurantdelen brant i 1982.



Kilde: Aase Weydahl Ottesen i en artikkel om Nasset i Ås-nytt, august 2004.



SKOGSKOLONIEN ROLAND VED ROLANDSJØEN

Alle i Ski kommune har mange muligheter til et fint friluftsliv i våre mangfoldige skogsområder sommer som vinter. Ikke alle er like mye besøkt og kjent.

Nord i Østmarka nær grensen til Oslo finner vi Rolandsjøen, et idyllisk vann på ca. en kilometers lengde. Her er det fine bademuligheter, og for de fiskeglade både abbor, ørret, gjedde og mort. Vi finner også noe helt unikt som svært få kjenner til: Skogskolonien Roland med 72 hytter, festplass, kiosk og badestrand. Ingen hytter er over 30 kvadratmeter. Historien er like spesiell. Den startet i krigens dager. Det var vanlig for arbeiderfamilier å bo i telt ved sjøen, bl.a. ved Bestemorstranda og Bekkensten i indre Oslofjord. I 1942 rekvirerte tyskerne alle telt og annet utstyr, men feriefolket visste råd. Det ble satt opp papphytter med reisverk av tre. Fem kvadratmeter var størrelsen. I 1943 var det 35 slike hytter med over 100 familiemedlemmer i området. Bestemorstranda Velforening ble etablert og samarbeidet blomstret blant beboerne.



Nabolaget var ikke like begeistret etter hvert som antall hytter vokste. Det ble naboklager, rettstvister og forhandlinger med de berørte kommuner for å få hyttene fjernet. Etter hvert ble området ved Rolandsjøen i Østmarka et alternativ. Godt hjulpet av stortingsrepresentant og ordfører i Ski, Hartvig Svendsen, fikk de kjøpt 108 mål av Ski kommune. Med arkitekt hjelp og sosialistisk tankegang ble kolonien planlagt. Et av hovedmålene var å bevare naturmiljøet. Navnet ble Skogskolonien Roland.

Hyttebyggingen startet i 1949, og arealbegrensningen var 30 kvadratmeter, noe det fortsatt er.

Siden den gang har kolonien eksistert med strenge regler og fellesskapsstyring. Området fremstår nå som idyllisk og veldrevet. I reguleringsplanen fra 2006 legges det til rette for utvikling og modernisering innenfor gitte rammer, men slik at bygningenes historie og opprinnelige preg ikke forsvinner.

Kilde: Reidar Haugen. Foto: Birger Løvland. Årbok fra Skogskolonien



FRAMHALDSSKOLEN I KRÅKSTAD

Bildet er fra skoleåret 1951-52 og viser husstellinjen på framhaldsskolen det året. Stående f.v.: Aud Mariussen, Ragnhild Navestad, Jorunn Bjerklund, Randi Forsberg og Inger Fjeld. Foran f.v.: lærer Ingebjørg Andersen, Bergljot Andersen, Agnes Nørjordet, lærer Magda Veidahl og Ester Wik.

Framhaldsskolen var et skoletilbud fra 1946 som bygget på 7-årig folkeskole. (Før 1946 het det fortsettelsesskole). Fra 1947 regulert ved egen lov. Den var mindre teoretisk – mer praktisk – enn realskole og kvalifiserte ikke for gymnaset. Kunne være 1-, 2- eller 3-årig. Både realskole og framhaldsskole ble en del av den nye niårige grunnskolen fra 1969.

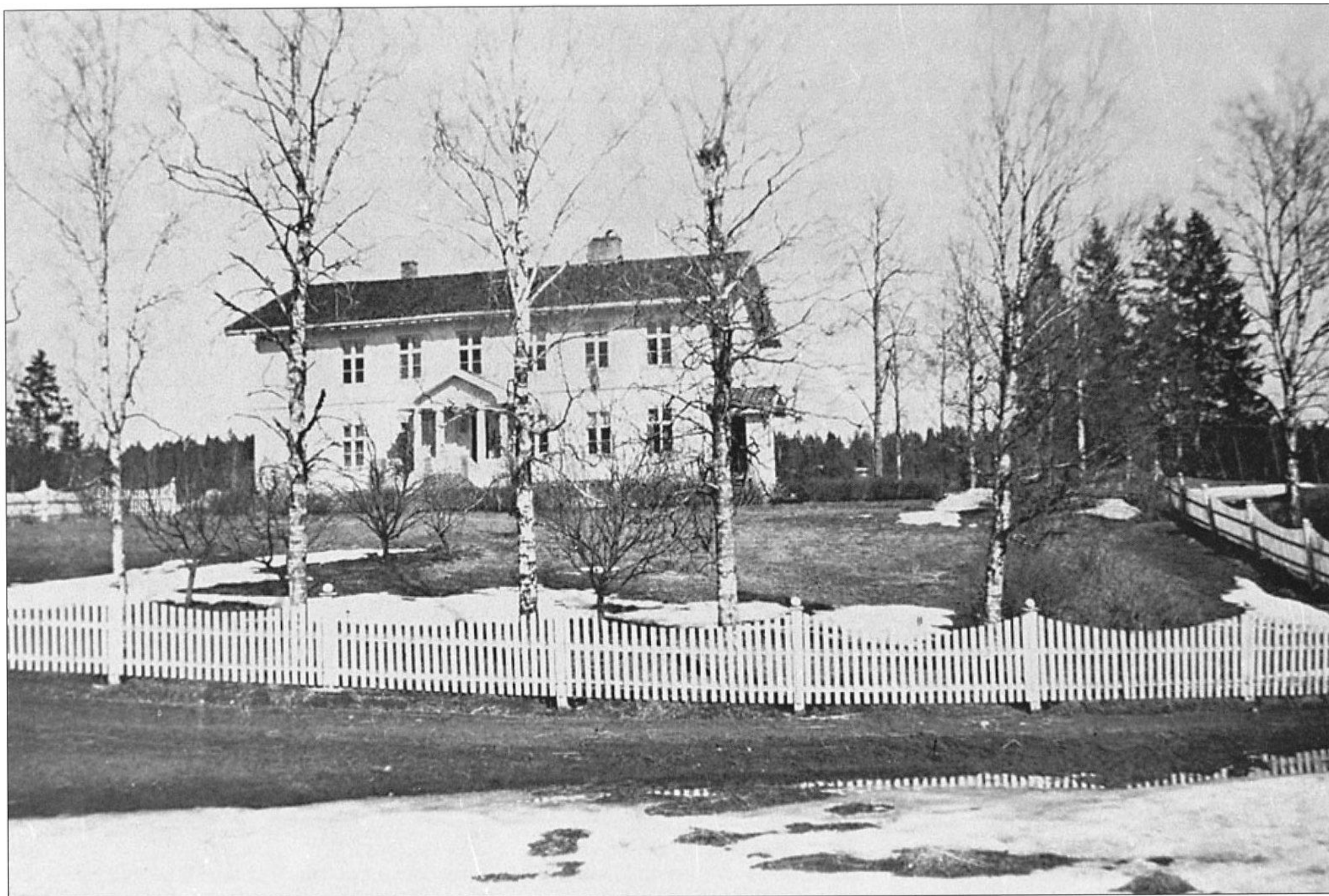
I Kråkstad holdt framhaldsskolen til i «Snekkerskolen», bygget som ligger mellom Samfunnshuset og Pleiehjemmet, og som i dag rommer en barnehage. Man kunne velge mellom snekkerlinje og linje for husstell og søm. Fordelingen var som regel etter kjønn: guttene på snekkerlinje i 1. etasje og jentene kokte og sydde i 2. En dag i uken var alle elevene samlet til teoriundervisning i norsk, regning og frivillig engelsk i Kråkstad folkeskoles lokaler, der Magda Veidahl underviste. Lærerne var dyktige og godt likt. Arne Lund var snekkerlærer. På skolekjøkkenet var «frøken Andersen» et begrep i Kråkstad i mange år. Hun underviste også i folkeskolen, så alle jenter kom i kontakt med henne. Noen gutter også, for hun var fremsynt og tilbød gutter frivillig skolekjøkken noen år.



To gutter fra Bjerke skole som benyttet seg av tilbudet om frivillig skolekjøken. Thor Fjeldheim (t.v.) og Jan Berger med dukke for å lære spebarnstell.

På framhaldsskolen var «husstell» innrettet mot et fremtidig husmorliv for jentene: matlaging fra bunnen av, dvs. sylting, safting, baking, varierte middagsretter, brygging av øl og borddekking til store selskaper. Hygiene var sterkt vektlagt. Dessuten stell av baby, søm av babytøy osv. Det ble arrangert middagsselskaper for herredstyret bl.a., og skolen tok turer til Oslo med besøk på utstillinger og i teater. For mange elever var framhaldsskolen et nyttig modningsår før videre skolegang, men for de fleste den eneste etter folkeskolen.

Kilde: Ester Grøttum (Wik)



SIGGERUD GÅRD

Gårdsnavn som ender på –rud, har i hovedsak sin opprinnelse i kristen middelalder som regnes fra år 1000 fram til svartedauen. I Ski har vi et 20-talls slike gårder. I Siggerud-området finner vi Tarald-, Karls-, Sjule-, Greve- og Stallerud. Disse gårdene ble sannsynlig ryddet i første halvdel av 1200-tallet.

Størrelsen på gårdene ble på 1700-tallet betegnet med begrepene: Fullgårder, halvgårder, kvartgårder eller ødegårder. Siggerud var fullgård, altså en storgård etter datidens mål.

I 1886 ble verdien på alle jordeiendommer i Norge fastsatt etter matrikkelskyld. Skylda ble satt til 1/400 av verdien ved salg. Siggerud gård ble satt til 32,29 mark og var dermed den sjette mest verdifulle gården i Ski kommune, bare Vevelstad, Kråkstad prestegård, Fjeld og Hougen (Mørk) var mer verdifulle. Store Grydeland i Kråkstad kommer først på sjuende plass med 29,68 i skyld. Legg merke til at fem av de sju mest verdifulle gårdene lå i Siggerudområdet i 1886.

De skriftlige kildene forteller lite om Siggerud gårds eldste historie, men i middelalderen var den sannsynligvis kirkegods under Mariakirken i Oslo. Etter at den ble solgt til privatpersoner, var det mange prominente eiere til gården med et totalareal på ca 7000 dekar. Omkring 1870 ble Johan Martin Knudsen fra Aker gift med eieren av Siggerud. Martin Knudsen (d 1892) var musiker og laget Siggerud-reinlenderen. Den ble sannsynligvis spilt på de mange juleballene på herregården Siggerud.

I 1912 begynte Kråkstad kommune å gjøre bruk av sin rett til å kjøpe store skogeiendommer. Daværende eier, trelasthandler L. Sundby, nektet hårdnakket å selge til kommunen. Saken ble i 1917 avgjort av Høyesterett som tilpliktet Sundby å skjøte eiendommen med tilhørende sag til kommunen for 140 000 kroner.

Senere har gården vært kommunens eiendom, bortsett fra noen år under krigen. Daværende ikke-folkevalgte ordfører i Ski solgte i 1942 bygningene med en del jord og 500 dekar skog til askermannen Guriby. Guriby drev gården fram til fredsåret samtidig med at han solgte noen hyttetomter i Siggerudåsen. I 1945 førte en rettssak til at gårdshandelen ble kjent ugyldig.

Guriby fikk tilbake kjøpesummen og hytteeierne fikk beholde sine tomter. Hjalmar Boris Østberg og Erik, sønnen på gården, var med i Milorg. Noen måneder sommeren og høsten i 1944 var Boris nærmest gårdsgutt på Siggerud og bodde en periode i dokkestua. Under dokkestua ble det gravd ut et rom for lagring av illegale våpen (kilde Willy Østberg, Oppegård).

Den to-etasjes tømmerbygningen på Siggerud ble trolig reist på midten av 1800-tallet. Grunnmuren er betydelig eldre. Grunnflaten er på ca. 230 kv.meter. Huset er utvendig kledd med stående hvit panel. Kilde: Siggerudposten nr.2, 1991

Østlandets blad, 18. januar 1997



Einar Hjerpseth blir slått til ridder av Ski Idrettslag av Trygve Syversen, formann i merke- og diplomutvalget i 1984.

«SKIBYEN RUNDT»

Einar Hjerpseth var født i Magnor i 1915, og han kom til Ski i 1941. I 19 år var Einar og Rauen et kjærkomment trekk i gatelivet i Ski. Rauen trakk langvogna med stoisk ro fra godsekspedisjonen ved NSB rundt til adressatene (i Skibyen), og Einar holdt i tømmene. «Skibyen rundt» var det mange som sa, og alle kjente Einar og hesten.

Fredag den 11.11.1960 kjørte de den siste turen sammen, og Einar gikk over i annet yrke.

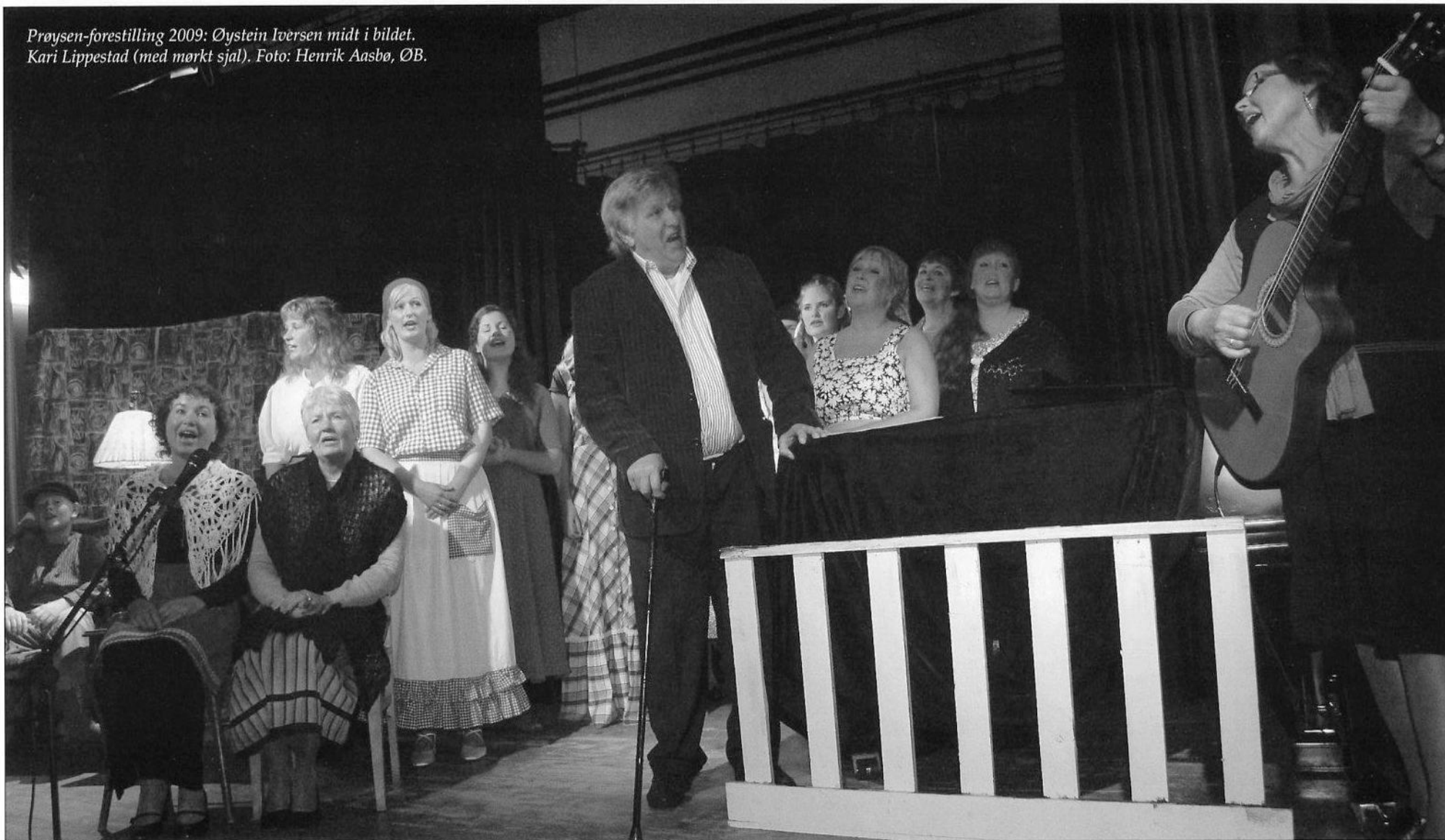
Einar var med på å starte Old-Boys-fotballen i Ski, men det var som oppmann for gutte- og juniorlagene i fotballgruppa i Ski Idrettslag han huskes best. Einar var «kakelotterienes far», og penger måtte til når han ordnet med vennskapskamper på Magnor, Kongsvinger, Charlottenlund og i Danmark. Dette ble uforglemmelige turer og opplevelser for alle som var så heldige å ha Einar som lagleder. Einar var ikke representant for noe strømlinjeformet med krav om resultater og prestasjoner. For ham var det en selvfølge at idrett i aldersbestemte klasser forgikk på barn og ungdoms premisser, aktiviteten hadde i seg selv en egenverdi – « tap og vinn med samme sinn». Einar drev sosialt arbeid, fritidstilbud med mening. For sin utrettelige innsats i Ski Idrettslag ble Einar tildelt lagets fortjenestmedalje, ØBs Stille Bragd-pokal, og i 1984 ble han utnevnt til æresmedlem. I de siste årene var det bingoen som tok det meste av hans tid for idrettslaget og for de eldre.

Einar døde 7. desember 1993.

Han var en hedersmann, stillferdig, vennlig og gavmild.

Kilde: Gamle venner

*Prøysen-forestilling 2009: Øystein Iversen midt i bildet.
Kari Lippestad (med mørkt sjal). Foto: Henrik Aasbø, ØB.*



SKOTBU TEATERGRUPPE

Skotbu teatergruppe har i 47 år drevet sin kulturviksomhet. Det hele startet i 1963, da Mette Mørk Senstad sammen med en håndfull interesserte damer startet teatergruppa. Mette Mørk Senstad var teaterutdannet og holdt kurs i drama for amatører. Hun var entusiastisk og iderik, både spilte og instruerte. Første forestilling i Skotbu var "Prinsessen som ingen kunne målbinde", et eventyrspill. Det var bare damer med, men stykket fenget, og etter hvert kom folk til fra hele kommunen, også menn. Det hendte at flere fra samme familie, ektefeller, barn, ja sågar barnebarn, ble bitt av teaterbasillen.

En ledende kraft innen laget var og er Øystein Iversen. Han kom til Skotbu fra Telemark på 60-tallet. Der hadde han deltatt i amatørteater i studietiden, og teatervirksomhet ble en hovedinteresse. Gjennom mange år ble det kurs og ny lærdom, og i Skotbu ble det utallige roller helt fra 60-årene. Da Mette Mørk Senstad trakk seg fra Skotbu teatergruppe for å gå over i annen virksomhet på 80-tallet, overtok Øystein Iversen som hovedinstruktør, hvilket han fremdeles er.

En annen ildsjel er Kari Lippestad, som var med fra begynnelsen. Hun har hatt mange og store roller, sydd kostymer og tatt vare på referater og kritikker.

Teaterarbeid er lagsarbeid, og gruppa har hele tiden vært preget av dugnadsånd, hardt arbeid, samhold og mye moro. Laget har ikke hatt offentlig støtte, utgifter har blitt dekket av medlemsavgifter og billettinntekter. Stykkene er blitt oppført i Kråkstad samfunnshus, men er også blitt vist i mange lokale foreninger og lag. Med enkelte avbrekk har det blitt en ny forestilling hvert år.

Etter debuten i 1963 spilte gruppa Ludvig Holberg. Gjennom årene har repertoaret vært mangfoldig; skuespill, revyer, kabareter, barneteater. Hovedvekten har vært på komedier. Et helt spesielt kjærlighetsforhold fikk laget til Oscar Braathen. Humor og menneskelighet preger stykkene hans. Etter hvert kom både "Godvakker Maren", "Ungen" og "Den store barnedåpen" på spilleplanen. "Den store barnedåpen" ble til gjestespill i Ski Rådhuseteater.

Redaktør Harry Harsson skrev i ØB at teatergruppa "levete en prestasjon som fortjente honnør". Også Alf Prøysen i ord og toner ble en suksess. En spesiell utfordring tok laget i 1998, da det oppførte syngespillet "Sommer i Tyrol". Da var en ny og kreativ medarbeider kommet med, Evy Ernsteen. Hun var rektor ved musikkskolen på Kolbotn. Utøverne lærte seg pusteteknikk og tok sangøvelser, for mange en ny erfaring. "Sommer i Tyrol" ble det største løftet for teatergruppa noensinne. Journalist Marit Haugdahl fra ØB kommenterte forestillingen med at den hadde "humør, snert og masse sjarm". Kulisser og kostymer var iflg. Haugdahl imponerende. Kråkstad Musikkorps leverte musikken, og egnet seg godt som tyrolerorkester iflg. ØB.

I 2005 viste laget et musikalsk lystspill fra 1956 av kunstneren og dikteren Kaspara Mørk fra Kråkstad. Evy Ernsteen komponerte mye av musikken.

Instruktør og teatersjef Øystein Iversen ble i 2006 tildelt Ski kommunes kulturpris for sitt mangeårige virke som teatermann og kuturarbeider. "Det viktigste er at jeg har fått en slags livslærdom, en følelse av å ha opplevd mer enn bare et jobbeliv", sa han ved utdelingen.

Kilder: Øystein Iversen, Kari Lippestad

Registrering av bilder

Ski Historielag er interessert i bilder fra alle kanter av kommunen. Vi kommer gjerne hjem til deg for å notere opplysninger om bildene dine og låner med disse for avfotografering.

Ta kontakt med oss, så blir vi enige om en dag det passer.

De fleste bildene i denne kalenderen finnes i fotoarkivet til Ski Historielag. Hvis du har lyst på en kopi av et bilde, kan du henvende deg til ansvarlig for fotosamlingen.

Mange av bildene er tilgjengelig i lokallhistorisk arkiv v/Ski Bibliotek. Søk gjerne på internett ski.hovedbibliotek@ski.kommune.no eller kontakt

Hovedansvarlig for fotosamlingen:
Bjørn Myrvoll, tlf. 64 87 45 41

Tidligere års kalendere kan fåes ved henvendelse til:
Per A. Krogstie, tlf. 64 87 32 43

Takk

*Vi takker alle som har hjulpet oss med bilder og opplysninger til årets kalender.
Takk også til alle som hjelper oss med å selge kalenderen*

Rolf Ottesen Grafisk Produksjon har trykket kalenderen.

Årets kalenderkomité har bestått av:

*Aase Klohs
Bjørn Myrvoll
Knut Repstad
Karl-Olaf Løkenhagen
Ragnhild Sæthren
Elin Aas*